

РОЗДІЛ I

МОВОЗНАВСТВО ТА МЕТОДОЛОГІЯ

Г. О. Бабошина

Науковий керівник – доц. А. М. Коваленко

МОДЕЛЮВАННЯ ТЕКСТОВОЇ СИТУАЦІЇ «ЕВТАНАЗІЯ» У СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ РОМАНІ

У статті здійснено моделювання текстової ситуації «евтаназія» на матеріалі сучасного англомовного роману Jojo Moyes «Me before you». Під час дослідження був використаний метод комунікативно-прагматичного аналізу, визначено характер комунікації, проаналізовано способи вербалізації, а також розглянуто схематизацію художньої текстової ситуації та опис її складових елементів.

Ключові слова: текстова ситуація, сфера комунікації, комунікативна ситуація, способи комунікації, почуття й сприйняття.

Постановка проблеми. Евтаназія не є вузькою медичинською проблемою, а концентрує в собі всю антропологічну проблематику сучасності і зачіпає фундаментальні підстави людського буття в світі, вона давно вийшла за межі дискусій у медицині та праві. У нашому дослідженні на матеріалі художнього психологічного твору Jojo Moyes «Me before you» розглянемо текстову ситуацію «евтаназія» як комунікативну подію та мовленнєву взаємодію її учасників в певних умовах виникнення емоції, її суб'єктивну інтерпретацію та соціальні стосунки.

Аналіз актуальних досліджень. Ситуативність як текстово-дискурсивна категорія найбільш послідовно і повно описана в роботах з функціональної стилістики, лінгвістики тексту та теорії комунікації таких науковців, як К. А. Долінін [3], Н. І. Формановська [8], Л. Г. Бабенко [1], А. П. Загнітко [4], Г. Б. Філімонова [7]. Відомі лінгвісти В. І. Карасик [5], О. П. Воробйова [2], О. А. Селіванова [6] піднімають питання ієрархії текстових категорій і підкатегорій, деталізуючи категоріальні властивості тексту. Однак, незважаючи на численні дослідження, вивчення принципів моделювання текстової ситуації, використовуючи метод комунікативно-прагматичного аналізу, є актуальним у сучасній лінгвістиці.

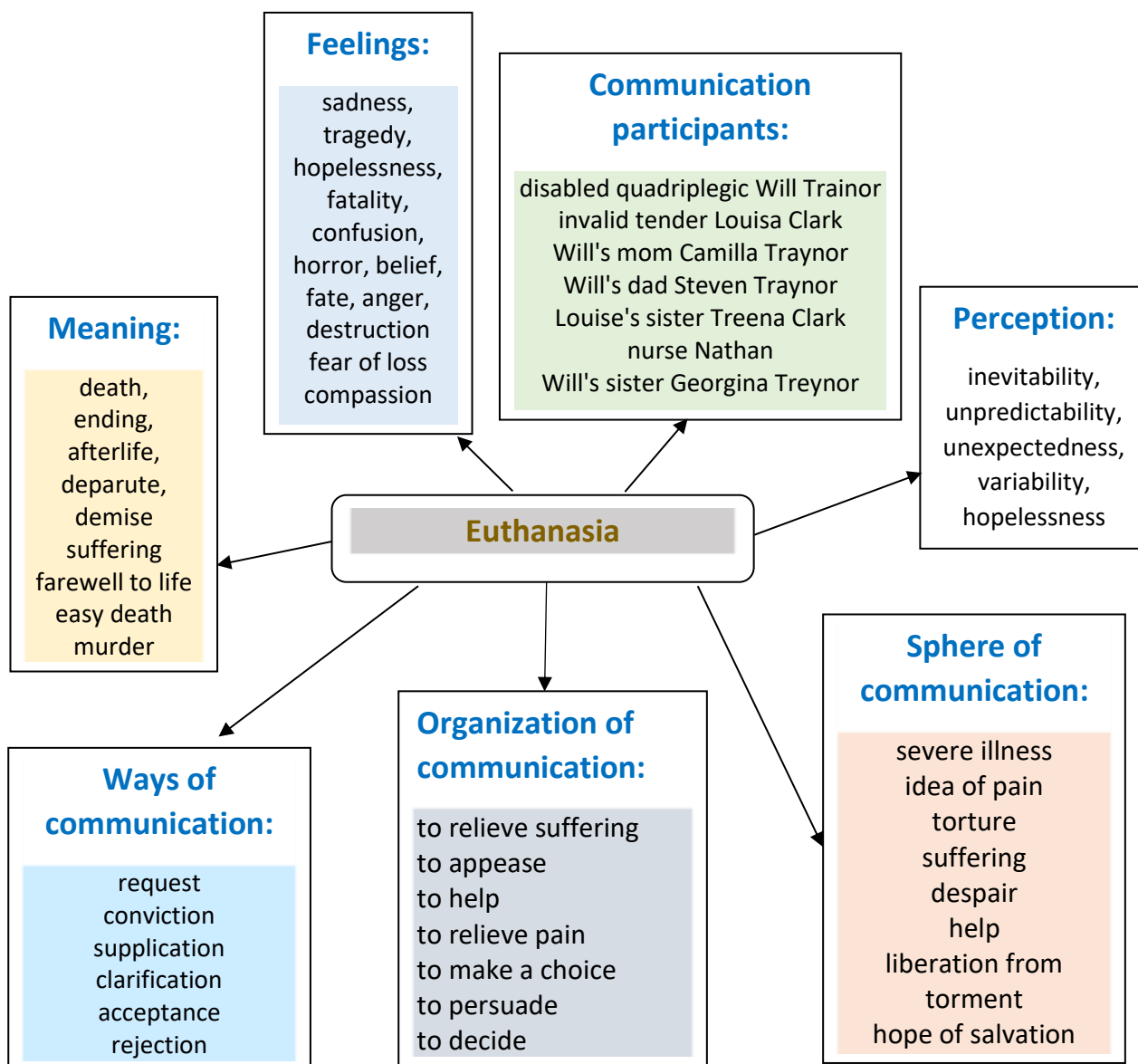
Мета нашого дослідження полягає в обґрунтуванні та аналізі комунікативно-прагматичних особливостей текстової ситуації «евтаназія» у сучасному англомовному романі Jojo Moyes «Me before you».

Виклад основного матеріалу. Для створення культурно-лінгвістичного портрета слова слід не просто описувати історію його

вживання й інтерпретації. Зіставлення етимологічного значення, семантики і прагматики слова має розкрити глибинні процеси, що відбуваються всередині його; з іншого боку, зіставлення «розкритого» механізму породження слова з реальними значеннями, словотлумаченнями дає можливість простежити особливості мислення [1]. Таким чином, комунікативно-прагматичний аналіз включає схематизацію текстової ситуації та опис її складових елементів. Текст містить такі показники, за якими можна зорієнтуватися в ситуації відтворення або сприйняття мови. Тобто ситуативність - це властивість тексту відображати комунікативну ситуацію, поєднання тих екстралінгвістичних умов, під впливом яких відбувається породження і сприйняття тексту [3, с. 12]. Комунікативна ситуація (прагматичний контекст) складається з таких факторів, як суспільні та історичні умови, що забезпечують процес комунікації, реальні часові й просторові умови, приналежність комунікантів до певної соціальної групи, а також мотиви та цілі комунікативної діяльності [7]. Н. І. Формановська визначає зміст комунікативної ситуації як складний комплекс зовнішніх умов спілкування і внутрішніх станів співрозмовників, представлених в мовному творі, що спрямовується адресату [8, с. 125].

Для аналізу способів вербалізації художньої текстової ситуації **евтаназія** ми використали сучасний роман «Me before you» британської письменниці та журналістки Джорджо Мойєс, виданий у 2007 році. Вибір дослідження цієї текстової ситуації обумовлений тим, що головною проблемою даного роману є філософські та морально-етичні питання добровільного прощання з життям, людського права на смерть, звільнення від страждань та прийняття вибору. У нашому дослідженні будемо розглядати текстову ситуацію «евтаназія» як тематично-поєднаний змістовий компонент тексту, який репрезентує текстову ситуацію евтаназії (смерті, страждання, прощання з життям, безвихідного становища тощо) через комплекс мовних засобів, а саме – використання слова-маркера ситуації у межах одного речення або групи речень.

Текстову ситуацію «**евтаназія**» за романом Моєса можна змоделювати таким чином:

Розглянемо на прикладах більш конкретно та проаналізуємо складники структури: *учасників комунікації, способи комунікації, сферу комунікації, організацію комунікації, почуття та сприйняття.*

Сфера комунікації в текстовій ситуації «*евтаназія*» пов'язана з:

1) перебігом важкої та невиліковної хвороби Уїла: Луїза шокована дійсним станом хвороби свого підопічного, коли медбрат Натан розповів їй про єдиний і неминучий фінал тяжкого захворювання Уїла –

'He's not getting any better. It's a spinal cord injury.'

'But you do physio and stuff with him.'

'He's not going to walk again, Louisa. That only happens in Hollywood movies.

All we're doing is trying to keep him out of pain, and keep up whatever range of movement he has.'

'Do you think he should keep trying?'

... 'Honestly? He's a C5/6 quadriplegic. That means nothing works below about here ...' He placed a hand on the upper part of his chest. 'They haven't worked out how to fix a spinal cord yet.'» [9, p. 36].

Згодом Луїза детально вивчила всі види фізичних мук Уїла - *«There were all sorts of things that caused him pain. There were **the general aches that came with loss of muscle** – there was so much less holding him up, despite Nathan's best attempts at physio. There was **stomach pain** from digestive problems, **shoulder pain, pain from bladder infections** – an inevitability, apparently, despite everyone's best efforts. He had a stomach ulcer from taking **too many painkillers** early on in his recovery, when he apparently popped them like Tic Tacs. Occasionally, there were **pressure sores**, from being seated in the same position for too long... Will also got **headaches** – a side effect, I thought, of his anger and frustration. He had so much mental energy, and nothing to take it out on. It had to build up somewhere. But the most debilitating was a **burning sensation in his hands and feet; relentless, pulsing**, it would leave him unable to focus on anything else. I would prepare a bowl of cold water and soak them, or wrap cold flannels around them, hoping to ease his discomfort. A stringy muscle would flicker in his jaw and occasionally he would just seem to disappear, as if the only way he could cope with the sensation was to absent himself from his own body. had become surprisingly used to the physical requirements of Will's life. It seemed unfair that despite the fact he could not use them, or feel them, his extremities should cause him **so much discomfort**. Despite all this, Will did not complain.» [9, p. 48-49].*

Таким чином, автор робить наголос саме на цій сфері спілкування, бо хворобливий стан та безвихідне становище Уїла стають першопричиною подальшого розгортання подій, а також поштовхом для роздумів оточуючих Уїла людей щодо можливості продовження для нього такого способу життя або все ж таки звільнення від мук шляхом, який він обрав для себе;

2) власними уявленнями оточуючих Уїла про його невгамовний біль, страшні муки і страждання: перші враження Луїзи про Уїла - *«His grey eyes were lined with exhaustion, or the effect of **constant discomfort** (Nathan said he was rarely comfortable).» [9, p. 23]; роздуми Луїзи в перші дні знайомства з тяжкохворим Уїлом - *«I wanted to feel sorry for him. I really did. I thought he was **the saddest person I had ever met**, in those moments when I glimpsed him staring out of the window. And as the days went by and I realized that his condition was not just a matter of being stuck in that chair, of the loss of physical freedom, but a **never-ending litany of indignities and health problems**, of risks and**

discomforts, I decided that if I were Will, I would probably be pretty miserable too.» [9, p. 23]. Вона зрозуміла, що його хвороба стала не лише проблемою зі здоров'ям, а принизливим для нього станом у суспільстві та повсякденному житті, коли за нього мають піклуватися інші люди, а сам він не може дати собі раду;

3) **відчаєм** через рішення Уїла піти з життя, застосувавши процедуру евтаназії: Каміла Трейнор, мати Уїла, просить Луїзу слідкувати за діями свого сина, який має радикальні наміри - «*Oh God, please **don't let him have hurt himself. I panicked***» [9, p. 26]. Луїза в розпачі - «*I **hate the thought of leaving him. But I can't be part of this, Treen. I can't.***» [9, p. 63]. Коли Луїза зрозуміла, що всі її намагання змінити думку Уїла стосовно рішення про евтаназію не дали ніякого ефекту, і він до кінця впевнений у своєму виборі - «*I was raging now. Standing in front of him, **shouting like a madwoman. 'Fuck you, Will Traynor. Fuck you. I wish I'd never taken this stupid job. I wish I'd never met you.***» [9, p. 166].

Отже, через особливості комунікації героїв в стані розпачу і паніки Джорджо Мойєс показує драматургію роману і виводить його на новий рівень, де незвичністю сюжету (правом людини обирати собі смерть) автор знімає обмеження логіки та дозволяє читачеві ширше розглянути питання взаємодії життя та смерті;

4) намаганням рідних Уїла **допомогти** йому **впоратись з болем** та постійними стражданнями, якомога більше **віддягнути вирок**, який він сам собі виніс, **прикрасити** його сумні і **згасаючі дні** розвагами і приємним проведенням часу: Каміла Трейнор заспокоює себе і рідних, що присутність доглядальниці змінить щоденні думки Уїла про його добровільне прискорення відходу від життя - «*Yes. Louisa is here to make sure **nothing like that happens again.***» [9, p. 53]. Також це підтверджують її слова до доньки Джорджини - «*Six months, George. He promised to give me six months. Now. I don't want you to mention this again, and certainly not in front of anyone else. And we must ... ' She took a deep breath. 'We must just **pray very hard** that something happens in that time **to change his mind.***» [9, p. 53]. Намагання родини уберегти сина від подальших кроків - «*...**our lives** would have to be spent in a **state of constant vigilance, waiting for the next time, waiting to see what horror he would inflict upon himself. We would have to see the world through his eyes - the potential poisons, the sharp objects, the inventiveness with which he could finish the job that damned motorcyclist had started...***» [9, p. 56].

Найбільшу частину сфери комунікації персонажів займають саме вмовляння рідними Уїла відмінити своє рішення, переключити його увагу

на яскраві фарби життя, на полегшення страждань хворого у фізичному та душевному сенсі, а також зробити все від них залежне, щоб відтермінувати той час, який залишився у них для спільного перебування, наповнити його любов'ю і радістю;

5) надією люблячих Уїла людей **на його порятунок від смерті:** Каміла – «*I never set out to help kill my son.*» [9, p. 53].

Стівен – «*He'll change his mind,' Steven said. 'There's still a long way to go.'*» [9, p. 61].

Сестра Луїзи теж намагалася допомогти – «*'You change his mind. You said he spends most of his time indoors, right? Well, start with something small, then once you've got him out and about again, you think of every fabulous thing you could do for him, everything that might make him want to live – adventures, foreign travel, swimming with dolphins, whatever – and then you do it. I can help you. I'll look things up on the internet at the library. I bet we could come up with some brilliant things for him to do. Things that would really make him happy.'*» [9, p. 64].

Великі сподівання закоханої дівчини – «*I had a hundred and seventeen days in which to convince Will Traynor that he had a reason to live.*» [9, p. 70].

Наведені приклади діалогів та монологів свідчать про надію всіх небайдужих до Уїла людей, що їм вдасться зберегти йому життя, що у них є час для цього, що є безліч варіантів зробити його щасливим, і тим самим змінити його думки про неминучу процедуру евтаназії;

6) правом Уїла **на звільнення** від тяжких мук: єдину річ, яку Уїл міг виконати самостійно, це зробити вибір між власним життям та смертю, бо, за його словами, те, що він мав останніми роками, це не було життям в його звичній формі і в його уяві –

«*Are you really telling me you'd stick around if I was paralysed from the neck down?*»

'Of course I would.'

'No, you wouldn't. And I wouldn't expect you to.'

'Well, I would.'

'But I wouldn't want you there. I wouldn't want someone staying with me out of pity.'

'Who says it would be pity? You'd still be the same person underneath.'

'No, I wouldn't. I wouldn't be anything like the same person.' He wrinkled his nose. *'I wouldn't want to live. Relying on other people for every little thing. Having strangers wipe your ass...»* [9, p. 27].

На прохання Джорджини завадити Уїлу вчинити процедуру евтаназії, мати відповіла, що треба поважати його вибір -

«*You can't let him do this, Mum. You have to stop him.'*

'It's not our choice, darling.'» [9, p. 53].

В уявленні сестри Уіл не має власного права на такий вибір, бо він, як член сім'ї, заплямовує репутацію відомої на всю країну родини, для неї питання евтаназії брата носить не морально-етичний характер, а підрив соціального статусу родини – «*But Dignitas? It's just wrong. I know it's hard for him, but it will destroy you and Daddy. I know it. Think of how you would feel! **Think of the publicity! Your job! Both your reputations!** He must know it. It's a selfish thing to even ask. **How can he? How can he do this? How can you do this?**» [9, p. 53].*

Його принижувало те, що він не міг розпоряджатися своїм життям, як того хотів – *'If you'd bothered to ask me, Clark. If you'd bothered to consult me just once about this so-called fun outing of ours, I could have told you. I hate horses, and horse racing. Always have. But you didn't bother to ask me. You decided what you thought you'd like me to do, and you went ahead and did it. **You did what everyone else did. You decided for me.**'* [9, p. 78].

Приготування Уїла до смерті як звільнення від страждань – *"What you have told me, what you have done in bringing me here...knowing that, somehow, from that complete arse, I was at the start of this, you managed to salvage something to love is astonishing to me. But...I need it **to end** here. No more chair. No more pneumonia. No more burning limbs. **No more pain and tiredness** and waking up every morning already wishing **it was over**. When we get back, I am still going to go to Switzerland. And if you do love me, Clark, as you say you do, the thing that would make me happier than anything is if you would come with me. So I'm asking you - if you feel the things you say you feel - then do it. Be with me. **Give me the end I'm hoping for**"* [9, p. 165].

Навіть в останні хвилини перед процедурою евтаназії Уіл був впевнений у своєму рішенні – «*You still don't get it, Clark, do you?*» I could hear the smile in his voice. **'It's not your choice.'**» [9, p. 181]. «*Louisa, **nothing** was ever going to **change my mind**. I promised my parents six months, and that's what I've given them. You have made that time more precious than you can imagine. You stopped it being an endurance test -'*» [8, p. 166].

Тому навіть кохання до Луїзи не вплинуло на його рішення прийняти смерть – «***I am not designed to exist in this thing*** – and yet for all intents and purposes it is now the thing that defines me. It is the only thing that defines me.» [9, p. 165].

*"If you're here, you accept it's my choice. This is the **first thing** I've been **in control** of since the accident."*

"I know."

*And there it was. He knew it, and I knew it. **There was nothing left for me to do**. Do you know how hard it is to say nothing? When every atom of you strains to*

do the opposite? I just tried to be, tried to absorb the man I loved through osmosis, tried to imprint what I had left of him on myself. I did not speak...» [9, p. 163].

Письменниця зображує конфронтацію поглядів Уїла та його рідних щодо ситуації евтаназії. Ця сфера комунікації пов'язана з прийняттям іншими права людини розпоряджатися власним життям. Оточенню Уїла далось дуже важко і боляче розуміння, що кожна людина може обирати кінець свого існування в цьому світі. Кульмінацією даної сфери спілкування стала вимушена згода рідних, які відчули його страждання і змирились з рішенням Уїла, проявивши тим самим найвищий ступінь любові до нього.

Тепер перейдемо до **сприйняття (perseption)** текстової ситуації **«евтаназія»**, вона характеризується неминучістю (inevitability), непередбачуваністю (unpredictability), несподіваністю (unexpectedness), мінливістю (variability) та безнадійністю (hopelessness).

Прикладом розуміння **неминучості** ситуації служить сповідь матері Уїла, Каміли Трейнор, яка спочатку не хотіла навіть чути про прохання сина щодо поїздки в Швейцарію та надання дозволу на процедуру евтаназії. *«When Will first told me what he wanted, he had to tell me twice, as I was quite sure **I could not have heard him** correctly the first time. I stayed quite calm when I realized what it was he was proposing, and then I told him he was being ridiculous and I walked straight out of the room. It's an unfair advantage, being able to walk away from a man in a wheelchair. There are two steps between the annexe and the main house, and without Nathan's help he could not traverse them. I shut the door of the annexe and I stood in my own hallway with the calmly spoken words of my son still ringing in my ears...**He repeated his request every time I went in to see him until I almost had to persuade myself to go in each day. I don't want to live like this, Mother. This is not the life I chose. There is no prospect of my recovery, hence it is a perfectly reasonable request to ask to end it in a manner I see fit... Two weeks later, I told Will, 'Yes.' Of course I did. What else could I have done?»*** [9, p. 56-57].

Потім згодом, вже повністю усвідомлюючи невідворотність намірів сина, вона оголошує вирок – *«You must know by now that **if Will decides to make himself unreachable, there is little anybody can do about it.**»* [9, p. 61].

Мінливість поглядів Луїзи стосовно внутрішньої холодності Каміли і прийняття добровільної смерті (**euthanasia**) сина простежуються в таких частинах тексту: спочатку вона засуджує її дії *«But to actively, **to voluntarily play a part in her own son's death?»*** [9, p. 55], а потім змінює своє ставлення *«When I was not angry, I was sad. I would recall the slight break in her voice as she*

tried to comfort Georgina, and feel a great sadness for her. **She was, I knew, in an impossible position.**» [9, p. 59].

Безнадійність ситуації більш за все простежується наприкінці роману, коли рідні зробили все можливе, щоб Уіл змінив своє рішення, але все марно «**It's not enough for me. This – my world – even with you in it. And believe me, Clark, my whole life has changed for the better since you came. But it's not enough for me. It's not the life I want'.... It's nothing like the life I want. Not even close.**» His voice was halting, broken.» [9, p. 164].

Цей непохитний вибір став **несподіваним** ударом для всіх, Каміла теж сподівалась, що остання подорож, яку вигадала Луїза, змінить його думки про евтаназію «**You ... you said you thought he was happy. You said you thought this might change his mind.**» She sounded desperate, as if she were pleading with me to say something else, **to give her some different result.**».

На що Луїза навіть не змогла нічого відповісти: «**I couldn't speak... I'm sorry,**» I whispered, so quietly that she could not have heard me.» [9, p. 169].

Почуття, які супроводжували ситуацію евтаназії: сум (*sadness*), трагедія (*tragedy*), безнадійність (*hopelessness*), фатальність (*fatality*), розгубленість (*confusion*), жах (*horror*), засудження (*conviction*), доленосність (*fate*), злість (*anger*), руйнування (*destruction*), страх втрати (*fear of loss*), співчуття (*compassion*).

Проводячи паралель «евтаназії» зі смертю, одними з найперших асоціацій є жах, трагедія, сум і **страх втрати**. Про це говорить Луїза: «**But mostly I felt filled with horror. I was haunted by what I now knew. How could you live each day knowing that you were simply whiling away the days until your own death? How could this man whose skin I had felt that morning under my fingers – warm, and alive – choose to just extinguish himself? How could it be that, with everyone's consent, in six months' time that same skin would be decaying under the ground?**» [9, p. 172].

Фатальність для Луїзи виявилась в останніх словах коханого:

«**If you're here, you accept it's my choice. This is the first thing I've been in control of since the accident.**»

I know.»

And there it was. He knew it, and I knew it. There was nothing left for me to do.» [9, p. 180].

В розпачі породжувалось почуття **злості** Луїзи: «**I was angry with her and angry with Will. Angry with them for letting me engage in a facade. I was angry for all the times I had sat and thought about how to make things better for**

him, how to make him comfortable, or happy.» [9, p. 51]; і почуття **злості** Каміли: «**I was so furious, you see, that all around me were things that could move and bend and grow and reproduce, and my son – my vital, charismatic, beautiful boy – was just this thing. Immobile, wilted, bloodied, suffering. Their beauty seemed like an obscenity.**» [9, p. 56].

Почуття **засудження** теж мало місце: «'But you're ... **you're going to take him to that place where people commit suicide. Dignitas.**'

'No. I am going to do everything I can to ensure he doesn't do that.'» [9, p. 61].

Аналіз **способів комунікації** показав, що найбільш розповсюдженими видами в даній текстовій ситуації є прохання (*request*), переконання (*conviction*), благання (*supplication*), з'ясування (*clarification*), прийняття (*acceptance*), відмова (*rejection*).

Спочатку Луїза не могла мовчки сприймати факт неминучості процедури евтаназії і єдиним виходом для себе вважала **відмову** від роботи, яку їй запропонувала мати Уїла: «'Mrs Traynor, I really **can't sit by and watch ... it's too weird. I don't want to be part of this.**'» [9, p. 62]. Також вона відмовлялась вірити, що її любові недостатньо для нього, що якби було більше часу, то все могло змінитись: «**Why is this not enough for you? Why am I not enough for you? Why could you not have confided in me? If we'd had more time, would this have been different?**» [9, p. 167].

А потім прийшло **прийняття** Луїзою вибору звільнення Уїла від земних мук через процедуру евтаназії, через тиху і спокійну смерть: «*I realized I was afraid of living without him. How is it you have the right to destroy my life, I wanted to demand of him, but I'm not allowed a say in yours? But I had promised.*» [9, p. 182].

Висновки. Таким чином, проаналізувавши модель текстової ситуації «евтаназія» у романі Jojo Moyes «Me before you», можна зробити висновок, що система комунікації в даному випадку носить соціально-психологічний характер, бо в даній моделі ми відчуваємо динаміку змін у процесі спілкування. Оскільки в стосунках між комунікантами вагому роль відіграє їх ставлення до об'єкта комунікації (в нашому випадку до процедури евтаназії), то при співпадінні ставлення співрозмовників один до одного, ставлення до об'єкта розмови теж співпадають, і, навпаки. Такі компоненти структури текстової ситуації «евтаназія» як *почуття* та *сприйняття* надали важкого психологічного забарвлення не тільки даній ситуації, а всьому твору в цілому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабенко Л. Г. Лингвистический анализ художественного текста. Москва: Флинта: Наука, 2005. 496 с.
2. Воробйова О. П. Художній текст: у пошуках метаметоду інтерпретації. *Англїстика та американїстика*. 2013. Вип. 10. С. 7-11.
3. Долинин К. А. Интерпретация текста. Учеб. пособие для студ. по спец. № 2103 "Иностр. яз". Москва: Просвещение, 1985. 288 с.
4. Загнітко А. П. Сучасна лінгвістика: погляди та оцінки: науково-аналітичне видання. Донецьк: ДонНУ, 2014. 464 с.
5. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс: монография. 2-е изд. Москва: Гнозис, 2004. 390 с. – URL: <http://rllinguistics.ru/journal/article/590/>
6. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: підручник. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с.
7. Филимонова Г. Б. Прагматический контекст и интерпретация высказывания. Беларусь в современном мире: материалы I Республиканской науч. конф., 22–23 октября 2002 г. / редкол.: А. В. Шарапо [и др.]. Минск: БГУ. 2003. С. 165-168.
8. Формановская Н. И. Речевое общение: коммуникативно-прагматический подход. Москва: Рус. яз., 2002. 216 с.
9. Moyes J. Me before you. 192 p. – URL: <https://novel12.com/254703/me-before-you.htm>.

Baboshyna H. Modelling of the textual situation «Euthanasia» in the modern english novel.

The article focuses on modelling the textual situation "euthanasia" in the modern English novel by Jojo Moyes "Me before you". The study was based on the method of communicative-pragmatic analysis, which determined the nature of communication. The methods of verbalization have been analyzed, the scheme of the literary textual situation have been determined as well as its constituent elements have been described.

Key words: *textual situation, sphere of communication, communicative situation, means of communication, feelings and perception.*

К. В. Білик

Науковий керівник – доц. Н. В. Громова

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ МОВНИХ ЗАСОБІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (НА МАТЕРІАЛІ ПІСЕНЬ СУЧАСНИХ ГУРТІВ)

У статті досліджено сучасні підходи щодо вивчення пісенної образної мови на уроках української мови, представлено класифікацію інноваційних педагогічних технологій та визначено їх місце у контексті освітнього процесу, а також методу використання сучасної пісні.

Ключові слова: *мовний образ, пісня, інновація, лексика.*

Постановка проблеми. У сучасному світі, коли особистість людини знаходиться в центрі всієї освітньої діяльності, пошук ефективних методів та прийомів навчання, у тому числі й вивченні української мови, є предметом роботи багатьох науковців, методистів та викладачів.